

بۆزاردەگانى چوارچىۋەى ھاوتاهەنگى شىعە لە ئامادەنەبوونى سەدردا

18-06-2022

نووسەرەگان

د. ياسين تەھا

كورتە : ئىۋارەى 15 ى حوزەيران، لە دیدارى پەرلەمانتارەكانیدا لە نەجەف، سەدر ھەموو ئەو گومانانەى كۆتايى پيھينا كە لەبارەى ئەگەرى پاشگەزبوونەوہى لە بپريارى كشاننەوہى فراكسيونەكەى ھەبوون. بەم پيھيش "چوارچىۋەى ھاوتاهەنگى شىعە" كەوتە بەردەم ئەرك و بەرپرسياريتى ھەلسووړاندنى قوناخى داھاتوو، لەكاتيكا پيشتەر شەرى بۆ بەشداريكردن دەكرد. جگە لە كۆمەليك شروڤە و ليكدانەوہ، كوتەبيزان و قسەكەرەگانى ناو رەوتى سەدریش زۆر جەخت لەوہ دەكەنەوہ، كشانەوہكە كۆرەپان چۆلكردن و وازھينانى كاتى (ئيعتيكاف) نيبە، ھەشيانە باس لە زيندووكردنەوہى "سوپاي مەھدى" دەكات. ھەنديكى ديكە پيداگرن كە سەدر "حوسيني سەردەمە"، وەك ئاماژەيەك بۆ روودانى شۆرشيك لە داھاتوو، كە ئەمەش بۆزاردەگانى بەردەم چوارچىۋەى ھاوتاهەنگى شىعە قورستر دەكات و ھەنديكيان نايشارنەوہ كە "كشانەوہكەى سەدر لە بۆسەيەك دەچيت".

ئىوارەى 15ى حوزەيران، لە دیدارى پەرلەمانتارەکانیدا لە نەجەف، سەدر ھەموو ئەو گومانانەى کۆتايى پھینا کە لەبارەى ئەگەرى پاشگەزبوونەوێى لە بېرىارى کشانەنەوێى فراکسیۆنەکەى ھەبوون. بەم پێھەش "چوارچۆھەى ھاوتانەنگى شیعە" کەوتە بەردەم ئەرك و بەرپرسيارىتتى ھەلسووړاندنى قوڤاخى داھاتوو، لەکاتیکدا پېشتەر شەرى بۆ بەشداریکردن دەکرد. جگە لە کۆمەلێک شروڤە و لیکدانەو، گوتەبێژان و قسەکەرەکانى ناو رەوتى سەدریش زۆر جەخت لەو دەکەنەو، کشانەوێکە گۆرەپان چۆلکردن و واژھینانى کاتى (ئىعتىکاف) نىبە، ھەشيانە باس لە زیندووکردنەوێى "سوڤاى مەھدى" دەکات. ھەندیکى دیکە پىداگرن کە سەدر "حوسىنى سەردەمە"، ھەک ئاماژەبەک بۆ روودانى شۆرشیک لە داھاتوودا، کە ئەمەش بژاردەکانى بەردەم چوارچۆھەى ھاوتانەنگى شیعە قورستر دەکات و ھەندیکيان ناپشارنەوێکە کە "کشانەوێکەى سەدر لە بۆسەيەك دەچیت".

بەو پێھەى قەبارەى "چوارچۆھەى ھاوتانەنگى" لە پەرلەمان، دەوروبەرى 120 کورسىيە لە ئىستادا و، لە ماوێى داھاتووشدا ژمارەبەک لە بەدەگەکانى کورسىيە بەتالەکانى سەدر پەرلەمانەو، ئىستا ئەوان "گەورەترىن لىست"ن و دەتوانن ناو سەرۆکەوزىران پېشکېش بکەن، بەلام بەگۆرەى "يارى ژمارەکان" و بە ھەمان لۆژىکى "سېيەکى پەکخەر"، ئەگەر پارتى و ھاوپەيمانى سىادەى سوننە تەبا بن و بىانەوېت، ئەگەر ھەيە بئوانن بە يارمەتى ھەندىک لە سەربەخۆکان ھەمان سىنارىۆى پەکخستنى ھەلېژاردنى سەرۆککۆمار دووبارە بکەنەو، ھەک ئەوێى "چوارچۆھەى شىعە" بەرامبەر ئەمان کرديان، بەمەش بەرامبەرەکەيان ناچارى نەرمى نواندن دەکەن، بەلام چوارچۆھەى شىعەى زۆر لەم ئەگەرە ناترسن چونکە لە ساھەى زۆرىنەى ئەواندا پىگەى ھەلبوسى لە سەرۆکايەتى پەرلەمان لەقە و پىويستى بە پالېشتى ئەوانە بۆ مانەو لە پۆستەکەى و، ئەگەر لەگەل پارتىدا ئەو بکەن، ئەوا لادانى لە سەرۆکايەتى پەرلەمان ئەگەرئىکى کراوہە.

لەپاش کشانەوێى سەدر، چوارچۆھەى ھاوتانەنگى ھەندىک دیدارى ناوخۆيان ساز کردوو، بەلام جگە لە چەند بەبانامەيەکى کورت و دووبارە، ھىشتا دیدىکى روونيان لەبارەى قوڤاخى داھاتوو پېشکېش نەکردوو. زانىارىيە دزەپىکراوہکان و ئاماژە بەردەستەکانى پاش دیدارەکانىش ئەو نىشان دەدەن کە بەرەى رکاہەرى سەدر بەسەر دوو تىروانىندا داہەش بوون؛ يەکەمیان کە مالىکى و تارا دەيەک خەزەلى و ھەندىک لە گرووپە چەکدارە ئىترانىيەکان نوېنەرەيەتى دەکەن و، بە جۆرىک لە جۆرەکان، شاگەشکەن بە دوورکەوتنەوێى سەدر لە گۆرەپانەکە و چاويان لە زيادبوونى کورسىيەکانيان و بەھىزبوونى پىگەى حکومىيەکانيانە. دووہەمىشيان کە زياتر عامرى و ھەکىم و ھەياز پالېشتى دەکەن، ھىشتا لە دلەراوئى و وردوکردى مەترسىيەکانى کشانەوێى سەدر و ئەگەرەکانى داھاتوودا دەژىن و، ھىوايان لەسەر ئەو ھەلەدەچن کە سەدر بگەرپنەو بۆ ناو گەمە سىياسىيەکە، بەمەش لە پەنابردن بۆ شەقام قورنارىان دەبىت، بەتايەت کە سەدر خاوەنى بالىکى سەربازى گۆنپراپەلېشە.

لە غىابى سەدردا سىماکانى قوڤاخى داھاتوو لەسەر چۆنەتى مامەلەى چوارچۆھەى ھاوتانەنگى لەگەل دۆخەکە وەستاو، بەلام ئەم بەرەيە کە بەرھەلستىکردنى سەدر کۆى کردبوونەو، ئىستا لە داہەشکردنى دەستکەوتەکانى کشانەوێى داخۆيان لەبەردەم بژاردەى قورس و جىاجىادا دەبىنەو، لەوانەش پىکردنەوێى کورسىيەکەى حاکم زاملى (جىگىرى يەکەمى پەرلەمان) و دواتر ديارىکردنى سەرۆکەوزىران. لەمەش گرنگتر چۆنەتى مامەلەکردن لەگەل دوو ھاوپەيمانەکەى سەدر (پارتى و سىادەى سوننە) کە سەربازى ژمارەى کورسىيەکانيان (نزىکەى 100) لە ھاوکېشەى پىکھاتەيشدا دوو جەمسەرى بنەپەتى و گرنگن (ھەولېر و ئەنبار).

لایەنەکانى چوارچۆھەى ھاوتانەنگى ناوبەناو باس لە کەسايەتى بەھىز دەکەن بۆ سەرۆکايەتى وەزىران تا بتوانىت لە ئاست ئالنگارىيەکانى دۆخەکە بىت، ئەمەش چاوەکان دەباتەو سەر مالىکى و عامرى و تارادەيەکېش عەبادى، بەلام بە ھەلەوہستەکردن لەسەر پىداروہکان و پىشېنەکان، ئەو روونە کە ناو مالىکى ھەستىارى زۆرى لەسەرە و لەگەل ئاماژە بۆ کردنىدا، برىکارىکى سىستانى بە ناراستەوخۆ ھىرشى کردە سەرى، بەر لەوێى دواتر بلىت "راى تايەتى خۆم بووہ". جگە لەمەش، ھىنانە پىشەوێى مالىکى بەرەککەوتنى راستەوخۆيە لەگەل سەدر. سەبارەت بە ھادى عامرىش ئەو ھکومەتەکەى يەکسان دەبىت بە کابىنەيەکى ئەمنى ئىرانى. ئەگەرچى لەگەل سەدردا "تالە مووى مەعاوېە"ى ھەيە، بەلام لەگەل ئەمرىکا و ئەورووپا و گەنجانى راپەريوى تشرىندا بەر يەک دەکەوېت. ھەرچى بژاردەى عەبادىشە کە ئەزموون و پەسەندى دەرەکى لەوانى تر زياترە، گومان ھەيە مالىکى رىگەى بدات دەست کراوہ بىت. جگە لەوہش ئەگەر لەلایەن چوارچۆھەى شىعەيەو پىشکەش بکرىت، لە رق و توورەيى سەدر پارىزراو نابىت و ئەگەر ھەيە بە ھەمان سىنارىۆى سالى 2016 پىرات کە پەرلەمان و ھکومەت بوونە کاروانسەراى خۆپىشاندانى سەدرىيەکان.

بژاردەى دووہى چوارچۆھەى شىعەى پىشکېشکردنى کەسايەتییەکى رىزى دووہەمە. لەم ميانەيەشدا ھەندىکى ھەک محەمەد شىاع سوودانى و ئەسەد عىدانى و محەمەد عەلاوى و لەو ناوانەن ئاماژەيان بۆ دەکرىت کە کاندىد بکرىن بۆ سەرۆکايەتى وەزىران، بەلام ئەم

كەسايەتتە بىن مېلىشيا و بىن حېزبانە كە لە سىبەرى رېپەرەكانى تردا دەبن، بەكسانن بە ھەمان ئەزموونى عەبدولمەھدى كە حېزبەكانى شىعە ۋەك ماسك و داھۆلىك بەكارىان ھىنا و دواترىش، كۆتايەكى خۆتياوى و ناخۆشى ھەبوو.

بۆردەى سىيەم و كۆتايى بەردەم چوارچۆھى ھاوتاهەنگى گۆرانكارىيە لە بىركردنەوھى حىزبىيانەى "چوارچۆھى ھاوتاهەنگى شىعە"، ئەويش لەرېگاي دروستكردنى حكومەتتىكى خزمەتگوزار يان سەربەخۆ و تەكنۆكرات كە دەستبەجى كار لەسەر چارەسەركردنى كېشە كەلەكەبووھەكانى عىراق بكات و مەسەلەى كارەبا و ئاوى پاك و ژىنگە و دۆزىنەوھى ھەلى كار بخاتە ئەجىنداى خۆى، بەلام ئەمە لەگەل كارنامە و مېژوووى ھىزەكانى چوارچۆھى ھاوتاهەنگىدا نامۆيە و ئەوان زياتر لەگەل سىستەمى "زبائنى" راھاتوون كە بەشەشىنە و دىد گاي حىزبى و بە دەرفەت تەماشاكردنى غىابى سەدرە بۆ ماشىنەوھى ئىمتىيازاتى زياتر بۆ حىزبەكانىيان، بەتايبەت كە ئىستا بەھۆى گرانبووونى نرخەكەى و لىكەوتەكانى شەرى ئۆكرائىنا پارەيەكى مۆلى فرۆشى نەوت بەردەستە.

ھەر كام لەو سىنارىيۆيانە سەربىگرن چوارچۆھى ھاوتاهەنگى لە دوو پېشھات دەرباز نابن، يەكەمىيان چۆنىەتى رازىكردنى پارتى و سوننەكانە پاش ھەشت مانگ لە تەخوين و مەملانئ و گرژى ئەمنى و دادگا گرتن لە ھاوپەيمانى سىقۆلى، دووھەمىشيان تارمايى پەنابردنى سەدرە بۆ شەقام و جموجۆلى جەماوھەرى، بەتايبەت پاش ئەوھى ئامۆزگارى پەرلەمانتارەكانى كرد "كەرت و پەرت نەبن" و ھەندىك ئاماژەى پەخش كرد كە دۇنياكەر نىن. رەنگە ئەم جارەش سەقى داواكارى لە "چاكسازى" و "پىداچوونەوھ" ۋە، بۆ گۆرپىنى سىستەم و كەلك ۋەرگرتن لەو ھەموو كەلئ و درز و عىبانەى كە لە پەيكەرى سىياسى عىراقدا ھەن بەرز بكاتەوھ. ئەم پەرلەمانەى كە ئىستا ماوھتەوھ بەفەرمى نوپنەرايەتى دەوروبەرى 30% دەنگدەران دەكات و شىكار و لىكدانەوھى تر ھەن دەلئىن زۆر لەوھە كەمترە، چونكە لە بنەرەتەوھ رېژە فەرمىيەكە زۆر بە زىادەوھ ھەژمار كراوھ و ئەمەش دۆخەكە لىلتەر دەكات.